

EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Commissie ontwikkelingssamenwerking

2010/2100(INI)

11.5.2011

ONTWERPVERSLAG

over een EU-beleidskader voor steun aan ontwikkelingslanden bij de aanpak van voedselzekerheidsproblemen
(2010/2100(INI))

Commissie ontwikkelingssamenwerking

Rapporteur: Gabriele Zimmer

PR_INI

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	9

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over een EU-beleidskader voor steun aan ontwikkelingslanden bij de aanpak van voedselzekerheidsproblemen (2010/2100(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de verplichtingen die voortvloeien uit het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten van de VN en in het bijzonder artikel 11 van dit verdrag inzake het recht op voedsel, waarbij alle EU-lidstaten verdragsluitende partijen zijn,
- gezien de doelstelling van de Wereldvoedseltop van 1996 (Verklaring van Rome) om het aantal mensen dat honger lijdt tegen 2015 met de helft te verminderen,
- gezien de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling, die zijn aangenomen tijdens de Millenniumtop van de Verenigde Naties in september 2000, en in het bijzonder millenniumdoelstelling 1 over het beginsel van uitbanning van extreme armoede en honger,
- gezien de bijzondere zitting op 22 mei 2008 in Genève van de Mensenrechtenraad van de VN over de negatieve invloed van de verslechtering van de wereldvoedselcrisis, die onder andere wordt veroorzaakt door de sterke stijging van de voedselprijzen, op de verwezenlijking van het recht op voedsel,
- gezien de gemeenschappelijke verklaring van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, het Europees Parlement en de Europese Commissie over de humanitaire hulp van de Europese Unie met als titel "De Europese consensus betreffende humanitaire hulp",
- gezien het Voedselhulpverdrag dat op 13 april 1999 in Londen is ondertekend en dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de voedselzekerheid in de wereld en de internationale gemeenschap beter in staat stelt te reageren op nijpende voedselsituaties en andere voedselbehoeften van ontwikkelingslanden,
- gezien de verklaring van de Wereldtop over voedselzekerheid van 2009 en de voorbereiding door de FAO van de vrijwillige richtsnoeren over verantwoordelijk beheer van grondbezit en andere natuurlijke hulpbronnen,
- gezien de vrijwillige richtsnoeren van de FAO voor geleidelijke toepassing van het recht op voldoende voedsel in de context van de nationale voedselzekerheid,
- gezien de richtsnoeren voor grondbeleid van de EU van november 2004,
- gezien de Verklaring van Maputo over landbouw en voedselzekerheid van 2003, waarin Afrikaanse regeringen hebben toegezegd minstens 10% van hun nationale jaarlijkse begroting aan landbouw te besteden,
- gezien het Verslag wereldontwikkeling 2008 van de Wereldbank: "Agriculture for

Development",

- gezien het verslag over de internationale beoordeling van landbouwkennis, wetenschap en technologie voor ontwikkeling (IAASTD), dat op 15 april 2008 is gepubliceerd,
- gezien de gemeenschappelijke verklaring over voedselzekerheid, aangenomen op 10 juli 2009 in L'Aquila,
- gezien het initiatief van de VN inzake de sociale beschermingsbodem,
- gezien Verordening (EG) nr. 1337/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 tot vaststelling van een snellerresponsfaciliteit voor maatregelen tegen de scherpe stijging van de voedselprijzen in de ontwikkelingslanden¹,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over een EU-beleidskader voor steun aan ontwikkelingslanden bij de aanpak van voedselzekerheidsproblemen (COM(2010)0127), aangenomen op 31 maart 2010, en de conclusies van de Raad aangenomen op 10 mei 2010,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over humanitaire voedselhulp (COM(2010)0126), aangenomen op 31 maart 2010, en de conclusies van de Raad aangenomen op 10 mei 2010,
- gezien zijn resolutie van 25 oktober 2007 over de stijging van de prijzen van levensmiddelen², zijn resolutie van 22 mei 2008 over de stijgende voedselprijzen in de Europese Unie en de ontwikkelingslanden³ en zijn resolutie van 17 februari 2011 over de stijgende voedselprijzen⁴,
- gezien zijn resolutie van 29 november 2007 over nieuwe impulsen voor de Afrikaanse landbouw – Voorstel voor landbouwontwikkeling en voedselzekerheid in Afrika⁵,
- gezien zijn resolutie van 13 januari 2009 over het gemeenschappelijk landbouwbeleid en mondiale voedselzekerheid⁶,
- gezien zijn resolutie van 26 november 2009 over de FAO-top en voedselzekerheid⁷,
- gezien de resolutie van de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU over voedselzekerheid, aangenomen te Kinshasa op 4 december 2010⁸,
- gezien de acht aanbevelingen aan de G20 die op 29 januari 2011 door de speciale VN-rapporteur voor het recht op voedsel zijn gepubliceerd,

¹ PB L 354 van 31.12.2008, blz. 62.

² PB C 263E van 16.10.2008, blz. 621.

³ PB C 279E van 19.11.2009, blz. 71.

⁴ Aangenomen teksten, P7_TA(2011)0071.

⁵ PB C 297E van 20.11.2008, blz. 201.

⁶ PB C 46E van 24.2.2010, blz. 10.

⁷ PB C 285E van 21.10.2010, blz. 69.

⁸ Aangenomen teksten, ACS-EU/100.879/10/fin.

- gezien artikel 208 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien artikel 48 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van Commissie ontwikkelingssamenwerking en het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling (A7-0000/2011),
- A. overwegende dat het aantal ondervoede mensen volgens de FAO in 2010 925 miljoen bedroeg,
 - B. overwegende dat de voedselprijzen sinds augustus 2010 gestaag zijn gestegen; overwegende dat de schommelingen van de grondstoffenprijzen grote gevolgen hebben voor lage-inkomenslanden,
 - C. overwegende dat de mondiale vraag naar landbouwproducten naar verwachting in 2050 met 70% zal zijn gestegen; overwegende dat de voedselonzekerheid nog wordt versterkt door de speculatie op de grondstoffenmarkten, bodemdegradatie, waterschaarste, klimaatverandering, mondiale grondaankoop, de vraag naar agrobrandstoffen en beleidsinitiatieven op het gebied van energie,
 - D. overwegende dat de landbouw banen en middelen van bestaan oplevert voor meer dan 70% van de beroepsbevolking, voornamelijk vrouwen, in ontwikkelingslanden; overwegende dat de Wereldbank ervan uitgaat dat groei in de landbouwsector tweemaal zo doeltreffend is voor het terugdringen van armoede als groei in andere sectoren,
 - E. overwegende dat is aangetoond dat de kleinschalige landbouw de algehele voedselproductie kan doen toenemen; overwegende dat de nadruk op de exportproductie in ontwikkelingslanden negatieve gevolgen heeft voor vrouwen als kleinschalige landbouwers,
 - F. overwegende dat sterke overheids capaciteiten van wezenlijk belang zijn voor duurzame ontwikkeling en voor de opbouw van productie- en verwerkingscapaciteiten,
 - G. overwegende dat het aandeel van de officiële ontwikkelingshulp (ODA) dat wereldwijd aan de landbouw wordt toegewezen tijdens de afgelopen dertig jaar zeer sterk is afgenomen,
 - H. overwegende dat de EU snel op de voedselcrisis in 2008 heeft gereageerd door de oprichting van de voedsel facilititeit; overwegende dat de uitwerking van dergelijke maatregelen op de structurele oorzaken van honger en voedselonzekerheid moeilijk meetbaar is gebleken,

Een EU-beleidskader op het gebied van de voedselzekerheid: een op de mensenrechten gebaseerde benadering van duurzame kleinschalige landbouw

1. benadrukt dat het aantal mensen dat honger lijdt onaanvaardbaar is en betreurt dat de algehele internationale inspanningen tot nu toe niet hebben geleid tot de verwezenlijking van millenniumontwikkelingsdoelstelling 1; verzoekt om maatregelen op korte termijn

met het oog op de vervulling van de internationaal bindende verplichtingen en de verwezenlijking van het recht op voldoende voedsel;

2. is verheugd over de samenhang tussen de twee mededelingen van de Commissie over humanitaire voedselhulp en voedselveiligheid; verzoekt om sterkere coördinatie om de dieperliggende oorzaken van honger en voedselonzekeerheid beter te kunnen aanpakken;
3. verzoekt de EU om de ondersteuning van de landbouw in haar ontwikkelingshulpprogramma's te doen toenemen en te investeren in op nationaal niveau aangestuurde plannen; benadrukt dat de openbare investeringen in het onderzoek naar duurzame agro-ecologische productiesystemen moeten toenemen,
4. erkent dat EU-steunprogramma's gericht moeten zijn op duurzame kleinschalige voedselproductie en dat prioriteit moet worden gegeven aan "ecologisch efficiënte benaderingen" die de biodiversiteit versterken, de degradatie van vruchtbaar land voorkomen, agro-ecologische inputarme landbouwmethoden bevorderen en ggo's uitsluiten;
5. benadrukt dat kleinschalige landbouwers alleen op een eerlijke wijze bij de waardeketen kunnen worden betrokken indien de omstandigheden een betere toegang tot productiemiddelen en verwerkings- en handelsmogelijkheden waarborgen;
6. verzoekt de Commissie de capaciteiten voor de verwerking van landbouwproducten in partnerlanden te ondersteunen om de verliezen na de oogst te beperken, ervoor te zorgen dat voedsel langer houdbaar is en dat volwaardige banen voor de plaatselijke bevolking worden gecreëerd;
7. herinnert eraan dat toegang tot voldoende voedsel een universeel mensenrecht is; verzoekt partnerlanden met klem de vrijwillige richtsnoeren van de FAO over het recht op voedsel toe te passen; verzoekt de EU en haar partnerlanden mechanismen voor toezicht in te voeren om de daadwerkelijke uitvoering van beleidsmaatregelen betreffende het recht op voedsel te waarborgen;
8. verzoekt om de erkenning van het concept van voedselsoevereiniteit, dat is gedefinieerd als het vermogen van een land of regio om op democratische wijze zijn eigen landbouw- en voedselbeleid, -prioriteiten en -strategieën uit te voeren;
9. is verheugd over het besluit de voedseldimensie in de EU-programma's op te nemen; verzoekt de Commissie een specifieke mededeling over deze dimensie op te stellen; wenst dat bij het beleid op het gebied van voedselveiligheid en bij acties in de landbouwsector voortdurend rekening wordt gehouden met het voedingsaspect;
10. verzoekt de Commissie de fundamentele bijdrage van vrouwen, als kleinschalige landbouwers, aan de voedselveiligheid te erkennen en in programma's ter specifieke ondersteuning van vrouwen te investeren;
11. verzoekt de EU met klem het initiatief van de VN inzake de sociale beschermingsbodem te ondersteunen, dat kan bijdragen aan de vervulling van de basisvoedselbehoeften van arme bevolkingsgroepen;

Doeltreffende maatregelen tegen de schommelingen van de voedselprijzen en de ongecontroleerde grondaankoop: de beperking van de speculatie op de voedsel- en landbouwgrondstoffenmarkten

12. wijst op de structurele oorzaken van de prijsschommelingen en benadrukt met klem dat de speculatie in derivaten van essentiële levensmiddelen de prijsschommelingen aanzienlijk in de hand hebben gewerkt; schaart zich achter de conclusies van de speciale VN-rapporteur voor het recht op voedsel wat betreft de invloed van grote investeerders op de prijsindexen van grondstoffen;
13. verzoekt de Commissie en de lidstaten met klem concrete maatregelen te treffen om op doeltreffende wijze de strijd aan te gaan tegen de financiële speculatie in granen en voedsel;
14. is van mening dat grondstofderivaten verschillen van andere financiële derivaten en dat de toegang tot deze markt moet worden beperkt en de markt beter moet worden gereguleerd;
15. verzoekt om een toename en een beter beheer van de fysieke graanreserves om de schommelingen van de voedselprijzen tegen te gaan;
16. is ernstig bezorgd over de huidige grootschalige grondaankopen door buitenlandse investeerders in ontwikkelingslanden ten koste van plaatselijke kleinschalige landbouwers, die beter moeten worden beschermd;
17. moedigt de aanneming van vrijwillige FAO-richtsnoeren op het gebied van grondaankoop aan, maar verzoekt eveneens om strikte bindende nationale en internationale regels op dit gebied; benadrukt dat onderhandelingen over contracten transparant moeten verlopen en dat het maatschappelijk middenveld hieraan moet kunnen deelnemen;
18. verzoekt om de invoering van mechanismen om te voorkomen dat plaatselijke landbouwers worden weggeconcentreerd en niet langer in staat zijn voor de plaatselijke bevolking voedsel te produceren;
19. herinnert de Commissie en de partnerlanden aan de positieve invloed van agro-ecologische productiesystemen op de beperking van klimaatverandering;

Samenhang in het ontwikkelingsbeleid: de invloed van het EU-beleid op de voedselzekerheid in de wereld

20. herinnert eraan dat het recht op voedsel absolute voorrang moet hebben op doelstellingen op het gebied van energiezuinigheid; verzoekt om de bevestiging van de doelstellingen van de EU-energiestrategie totdat verdere effectbeoordelingen zijn verricht;
21. verzoekt met klem om een meer mondiale benadering bij de ontwikkeling van het GLB na 2013 waarin het beginsel van "geen schade berokkenen" aan de voedselmarkten van ontwikkelingslanden moet worden opgenomen;
22. verzoekt de Commissie om een effectbeoordeling van het GLB, waarin de externe gevolgen ervan voor de internationale voedselmarkten en de voedselzekerheid in de

ontwikkelingslanden worden geanalyseerd;

23. verzoekt om de geleidelijke, maar volledige afschaffing van de exportsubsidies en om de afschaffing van alle andere prikkels in het GLB die tot handelsverstoringe maatregelen leiden;
24. verzoekt om hervormingen die de mogelijkheden van markttoegang voor ontwikkelingslanden vergroten en hen in staat stellen op hun eigen nationale en regionale markten te concurreren;
25. herhaalt dat bezorgdheid bestaat over de EU-handelsstrategie, die geen op ontwikkeling gerichte benadering volgt; verzoekt dan ook om eerlijke en evenwichtige handelsovereenkomsten, aangezien deze een essentieel onderdeel vormen van een op mondiale voedselzekerheid gerichte aanpak;
26. verzoekt de Commissie zich tijdens de lopende EPO-onderhandelingen op ontwikkelingsvraagstukken te richten en zich op het gebied van handelsregels flexibeler op te stellen ten opzichte van ontwikkelingslanden; wenst dat de Commissie tijdens de WTO-onderhandelingen een sterk op ontwikkeling gerichte houding aanneemt en aan de afronding van de Doharonde bijdraagt; verzoekt de Commissie om tijdens internationale handelsoverhandelingen een op de mensenrechten gerichte aanpak te volgen en effectbeoordelingen betreffende de mensenrechten op overeenkomsten met derde landen toe te passen;
27. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Voedselonzekerheid dreigt de verwezenlijking van de millenniumontwikkelingsdoelstellingen in gevaar te brengen, in het bijzonder in Afrika ten zuiden van de Sahara en in de minst ontwikkelde landen. Tijdens de MDG-top van september 2010 is bekend gemaakt dat er duidelijk te weinig vooruitgang is geboekt bij de verwezenlijking van de doelstellingen op het gebied van honger in de wereld. Volgens de FAO bedroeg het aantal ondervoede mensen in 2010 naar schattingen 925 miljoen, minder dan de 1 023 miljoen mensen in 2009, maar nog altijd meer dan het aantal ondervoede mensen in 2008 (ongeveer 815 miljoen). Er zijn sterke aanwijzingen dat door de stijgingen van de voedselprijzen van de afgelopen maanden dit aantal reeds is toegenomen, ook al beschikt de FAO nog niet over officiële cijfers.

Nieuwe uitdagingen, waaronder de toenemende dreiging van de voedselspeculatie, klimaatverandering, grondaankoop, biobrandstoffen, verlies van biodiversiteit, bodemdegradatie en druk op de waterreserves hebben de voedselveiligheid in de wereld verder in gevaar gebracht. In deze context hebben de huidige problemen op het gebied van honger en ondervoeding tot een aanpassing van de aanpak van het voedselzekerheidsprobleem geleid, niet alleen op EU-niveau maar ook op wereldniveau.

De rapporteur wijst erop dat zowel de Europese instellingen als de lidstaten nog altijd de uitbanning van armoede, honger en ondervoeding niet bovenaan de agenda hebben gezet of als (middel)langetermijndoelstelling in hun beleidsstrategieën hebben opgenomen, ondanks de sterke verbintenissen inzake het toezicht op de naleving van de rechten van de mens op voedsel, water, energie, enz. Om de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling voor 2015 te kunnen bereiken is het dan ook van wezenlijk belang om alle EU-strategieën, zoals Europa 2020, Europa als wereldspeler, de energiebeleidsstrategie, de strategie voor duurzame ontwikkeling en de toekomstige EU-ontwikkelingssamenwerking, te herzien en indien noodzakelijk te wijzigen. De rapporteur verzoekt de EU en de lidstaten bovendien hun verbintenissen in de strijd tegen armoede en honger in de wereld na te leven binnen internationale organisaties, zoals de Wereldbank, het IMF en de WTO.

Bovendien is de rapporteur van mening dat particuliere instellingen en stichtingen het werk van overheidsorganen op het gebied van ontwikkeling altijd kunnen aanvullen maar deze nooit kunnen vervangen, vanwege het feit dat zij geen democratische verantwoordingsplicht hebben. Door de invoering van een heffing op financiële transacties zouden extra middelen kunnen worden ingezameld voor de uitbanning van armoede.

1. Een EU-beleidskader op het gebied van de voedselzekerheid: een op de mensenrechten gebaseerde benadering van duurzame kleinschalige landbouw

In het kader van de hernieuwde discussie over voedselzekerheid heeft de Europese Commissie op 31 maart 2010 een nieuwe mededeling over voedselzekerheid aangenomen, die de basis moet vormen voor een gemeenschappelijk actiekader voor de EU en haar lidstaten.

Wat betreft de pijler "De beschikbaarheid van voedsel vergroten" is de rapporteur het ermeê eens dat de EU-steun gericht moet zijn op duurzame kleinschalige voedselproductie om de beschikbaarheid van voedsel te vergroten, aangezien de landbouw nog altijd de grondslag van plattelandseconomieën in ontwikkelingslanden vormt. De productiesystemen in de landbouw moeten worden aangepast en zich ontwikkelen van de huidige systemen die sterk afhankelijk

zijn van externe input en olie naar inputarme agro-ecologische systemen die zijn aangepast aan de plaatselijk en regionale omstandigheden. Bijzonder aandacht moet worden besteed aan vrouwen en hun behoeften aangezien zij de meerderheid van de kleinschalige landbouwers vormen.

Wat betreft "Betere toegang tot voedsel" is de rapporteur verheugd over het duidelijke politieke besluit om het "recht op voedsel" tot een hoeksteen van het EU-kader te maken. De EU zou een op rechten gebaseerde aanpak moeten volgen bij het opstellen van beleidsmaatregelen en nationale samenwerkingsstrategieën en samenwerkingsprogramma's, en regeringen moeten ondersteunen bij het opnemen van het recht op voldoende voedsel in hun grondwet. Bovendien moeten de EU en haar partnerlanden transparante toezichtsstelsels invoeren, waaraan maatschappelijke organisaties en plaatselijke autoriteiten deelnemen, om ervoor te zorgen dat beleidsmaatregelen betreffende het recht op voedsel naar behoren worden uitgevoerd.

Voor de pijler "De voedingswaarde van voedsel verbeteren" is de rapporteur van oordeel dat meer inspanningen moeten worden verricht om de voedingsacties uit te breiden en de activiteiten van donors op dit gebied beter op elkaar af te stemmen. Om het voedingsaspect meer gewicht te geven stelt de rapporteur voor het concept van voedselzekerheid uit te breiden en het begrip te gebruiken bij de toekomstige opstelling van beleidsmaatregelen en programma's.

De rapporteur wijst erop dat naast de op het "recht op voedsel" gebaseerde aanpak, het concept van voedselsoevereiniteit aanzienlijk kan bijdragen aan het verminderen van honger in de wereld. Dit concept is gedefinieerd als het recht en het vermogen van een land of regio om **op democratische wijze** besluiten te nemen over zijn eigen landbouw- en voedselbeleid, prioriteiten en strategieën en deze uit te voeren. Het concept legt de nadruk op de plaatselijke productie voor plaatselijke voedselbehoeften en op het behoud van de diversiteit van gewassen, landbouwkennis en productiemethoden. De democratische dimensie van het concept voorziet in de deelname van alle belanghebbenden die geïnteresseerd zijn in en betrokken zijn bij het voedselbeleid. In dit opzicht kunnen bij de gestructureerde dialoog toegepaste methoden, met goede resultaten op het gebied van openheid en deelname, worden gebruikt voor de verwezenlijking van het concept van voedselsoevereiniteit.

De rapporteur betreurt dat het genderaspect niet voldoende wordt behandeld in de mededeling over voedselzekerheidsproblemen. In de mededeling wordt erkend dat vrouwen een belangrijke rol spelen bij het vergroten van voedselzekerheid, maar de mededeling biedt geen werkelijke analyse van deze rol en van de maatregelen die kunnen worden genomen om hen te ondersteunen.

De rapporteur verzoekt de EU met klem het initiatief van de VN inzake de sociale beschermingsbodem te ondersteunen, dat kan bijdragen aan de vervulling van de basisvoedselbehoeften van arme bevolkingsgroepen. Met name essentiële diensten (beschikbaarheid en toegang tot openbare diensten) en sociale overdrachten (aan de armen en kwetsbaren om de voedselzekerheid en voedselvoorziening te verbeteren) kunnen bijdragen aan de uitvoering van de op de mensenrechten gebaseerde aanpak.

De rapporteur is zich bewust van de positieve aspecten van de nieuwe mededeling, maar

betreurt dat de dieperliggende oorzaken van voedselonzekeerheid niet naar behoren worden behandeld.

2. Doeltreffende maatregelen tegen de schommelingen van de voedselprijzen en de ongecontroleerde grondaankoop: de beperking van de speculatie op de voedsel- en landbouwgrondstoffenmarkten

In maart 2011 is de voedselprijzenindex van de FAO met 230 punten, 14 punten boven het hoogtepunt in 2008 tijdens de voedselprijzen crisis uitgekomen. Er wordt nu algemeen erkend dat de speculatie sterk heeft bijgedragen aan de prijsspiek van 2008 en aan de recente stijgingen van de grondstoffenprijzen. Terwijl het bezit in grondstoffenindexfondsen van 13 miljard Amerikaanse dollar in 2003 tot 317 miljard in 2008 is toegenomen, zijn de basisvraag en de productie tijdens dezelfde periode met slechts ongeveer 1,4 % toegenomen. Bovendien staan de olieprijs schommelingen rechtstreeks in verband met de schommelingen van de voedselprijzen, hetgeen het probleem in een bredere context plaatst. Bij het vinden van oplossingen moet dan ook rekening worden gehouden met de complexe aard van het probleem. De rapporteur is ervan overtuigd dat met de schommelingen van de voedselprijzen samenhangende vraagstukken met hoge prioriteit moeten worden behandeld. De rapporteur verzoekt dan ook om doeltreffende maatregelen tegen de ongecontroleerde speculatie op de voedsel- en landbouwgrondstoffenmarkten. Verschillende oplossingen kunnen worden overwogen, zoals het beperken van posities in derivaten, het beperken van handelsmogelijkheden tot bepaalde investeerders om de landbouwproductie te beschermen, het stopzetten van over-the-counter-handelsmogelijkheden en het sterk transparanter maken van landbouwmarkten en handel.

Er bestaat eveneens en in het bijzonder behoefte aan het beveiligen van de toegang tot natuurlijke hulpbronnen, vooral omdat het grondbezit van kleinschalige landbouwers wordt bedreigd door grootschalige grondaankoop door met name buitenlandse landbouwinvesteerders. Grondaankopen worden vaak gedaan zonder voorafgaande toestemming van lokale gemeenschappen en met onvoldoende of geen verdeling van de winst. Aangezien veel doellanden een zwak bestuur hebben en de rechten van landeigenaren in deze landen slecht worden beschermd kunnen grootschalige aankopen de armoede in plattelandsgebieden doen toenemen en tot uitzettingen van de plaatselijke bevolking leiden. De rapporteur is van mening dat landbouwhervorming en landherverdeling opnieuw moeten worden overwogen om de toegang tot land voor kleinschalige landbouwers te bevorderen. De rapporteur is eveneens van oordeel dat landroof ten koste van het recht op voedsel van lokale gemeenschappen niet kan worden toegelaten en dat strikte nationale en internationale regels over grondaankoop moeten worden opgesteld en aangenomen.

3. Samenhang in het ontwikkelingsbeleid: de invloed van het EU-beleid op de voedselzekerheid in de wereld

a) Agrobrandstoffen

De rapporteur brengt in herinnering dat de voedselveiligheid niet in gevaar mag worden gebracht door de stijgende vraag naar agrobrandstoffen en dat geen concurrentie mag ontstaan tussen voedselproductie en energieopwekking. Om deze reden moeten de energiestrategieën van de EU worden bevroren totdat kan worden uitgesloten dat deze negatieve gevolgen

hebben voor beleidsmaatregelen op het gebied van de voedselveiligheid. Bovendien bestaat er een groot risico op verdere ontbossing van regenwoudgebieden vanwege de toenemende vraag.

b) De toekomst van het EU-landbouwbeleid (GLB)

De rapporteur verzoekt de Commissie met klem rekening te houden met de externe impact van GLB-maatregelen op de voedselzekerheid in de ontwikkelingslanden. De beoordeling van de externe impact van regelgeving op grond van het GLB op de internationale voedselmarkten en de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden is (terecht) een wezenlijk aspect van de EU-verplichting haar verbintenissen op het gebied van internationale fair play en armoedebestrijding na te leven.

Het beginsel van "**geen schade berokkenen**" aan de voedselmarkten van ontwikkelingslanden moet deel uitmaken van het toekomstige GLB.

De rapporteur is verheugd over de **afname van de exportsubsidies** en verzoekt om verdere wijzigingen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) om eventuele andere handelsversturende maatregelen te verwijderen en ontwikkelingslanden in staat te stellen op hun eigen nationale en regionale markten te concurreren.

c) Landbouw en handel

De rapporteur herhaalt dat er bezorgdheid bestaat over de handelsstrategie van de EU, waarin de nadruk ligt op mededinging en markttoegang voor EU-producten en waarin het ontbreekt aan een op ontwikkeling gerichte aanpak. Een verdere afname van de tarieven op de invoer van landbouwproducten uit ontwikkelingslanden moet worden bevorderd om duurzame creatie van rijkdom te stimuleren en deze landen werkelijke toegang tot markten te verschaffen, niet alleen voor landbouwgrondstoffen maar ook voor verwerkte voedselproducten. Ontwikkelingslanden hebben dringend behoefte aan de ontwikkeling van hun eigen productie- en verwerkingscapaciteiten met het oog op de verhoging van het inkomen en de schepping van volwaardige banen voor de plaatselijke bevolking. Dit is een basisvoorwaarde om strijd tegen honger en armoede in de wereld doeltreffend te kunnen voeren. De EU moet de ontwikkeling van plaatselijke en regionale voedselproducenten ondersteunen, evenals hun vermogen om op plaatselijke, regionale en nationale markten te produceren, handel te drijven en te concurreren.

In dit opzicht is de zogeheten Consensus van Washington met zijn nadruk op liberalisering, deregulering en privatisering een fiasco gebleken. De situatie in Haïti vormt een voorbeeld van de verwoestende uitwerking van deze ideologie. Zo had Haïti een toereikende eigen rijstproductie in de jaren '70 van de vorige eeuw met een belastingtarief van 50% op geïmporteerde rijst. Dit tarief was in de jaren 2000 tot 3% gedaald. Het gevolg was dat Haïti zijn onafhankelijkheid op dit gebied verloor en plaatselijke kleinschalige producenten het veld moesten ruimen omdat zij niet met de sterk gesubsidieerde geïmporteerde rijst konden concurreren. Bill Clinton, als speciale VN-rapporteur voor Haïti, heeft officieel in maart 2010 bij een commissie van de Amerikaanse senaat verklaard dat dit op liberalisering gebaseerde beleid, dat tijdens zijn presidentschap was bevorderd, een vergissing was gebleken. Bovendien is de rapporteur van oordeel dat het voorstel om de geïndustrialiseerde landen in

de toekomst in de voedselbehoeften van de armste landen te laten voldoen, niet zal werken.

De rapporteur staat achter het voorstel om beginselen om het recht op voedsel te beschermen op te nemen in handelsovereenkomsten tussen de EU en derde landen. Effectbeoordelingen betreffende de mensenrechten van EU-beleidsmaatregelen op het gebied van handel, ontwikkeling en buitenlandse zaken zijn dan ook van wezenlijk belang voor de verwezenlijking van het recht op voedsel.